בבית הדין העליון של איגוד הכדורסל **עתירה 3-21**

לפני : השופט (בדימוס) פרופ' עודד מודריק

עו"ד נתן מינקוביץ

עו"ד עמנואל סלע

העותרת: הפועל צפת /גליל דניאל

ע"י עו"ד רועי דניאל ועו"ד שירן אסולין ביגי

נ ג ד

המשיב: איגוד הכדורסל בישראל

ע"י עו"ד דן שווץ -היועץ המשפטי ועו"ד עדי בר

פ ס ק ד י ן

1. קבוצת הפועל צפת/גליל דניאל הגישה לבית הדין עתירה ובה היא מבקשת מבית הדין להורות לאיגוד הכדורסל בישראל """האיגוד") לבטל החלטה קודמת ולקיים משחקי גמר-סל (play-off) בליגה הארצית.
2. העתירה הוגשה על רקע ירידה רבה בעצימותה ובהיקפה של התחלואה של מגפת הקורונה בישראל.
3. השאלה הניצבת על מדוכת הדיון בעתירה זו היא האם בנסיבות העתירה קיימת תשתית ראויה למתן הוראה להנהלת האיגוד להחזיר; או, למצער, לשקול להחזיר את משחקי הגמר-סל למכונם.

הנסיבות

4. ביום 4.11.2020 – קודם לתחילת עונת המשחקים - קיבלה "ועדת הקורונה" שכוננה הנהלת האיגוד, החלטה בדבר ביטול משחקי הגמר-סל בליגה הארצית. קבוצת מכבי חדרה שמשתתפת במשחקי הליגה הארצית עתרה לבית דין זה למתן צו שמבטל את החלטת "ועדת הקורונה" [עתירה 16/20]. בית הדין פסק שבנסיבות הזמן והמקום הייתה הצדקה עניינית להחלטה. עם זה בית הדין מצא שאין מקור סמכות תקנוני שבו ניתן לעגן את החלטת הוועדה. על כן הומלץ שהנהלת האיגוד תבחן את החלטת "ועדת הקורונה" ותשקול אם יש מקום לאשרה, לדחותה, או לקבוע בה שינויים.
5. ביום 27.1.2021 החליטה הנהלת האיגוד לאשר את המלצת "ועדת הקורונה". בכך התגבשה החלטה חלוטה לביטול משחקי הגמר-סל ["**החלטת הביטול החלוטה**"]. מכבי חדרה ביקשה להשיג לפני בית הדין העליון גם על החלטת הביטול החלוטה אולם ביום 28.2.2021 ניתן פס"ד שדחה את העתירה [עתירה 1/21].
6. עונת המשחקים נפתחה ביום 22.11.2020. לעת ההיא היו כל קבוצות הליגה הארצית מודעות לכך שלא יתקיימו משחקי גמר-סל.

7. ביום 22.3.2021 פנה ראש עיריית צפת שוקי (יהושע) אוחנה אל מנכ"ל האיגוד ואל יו"ר הוועדה המקצועית\ בבקשה שתתקבל החלטה בדבר קיום משחקי הגמר-סל ["**פניית ראש העירייה**"] הפנייה נומקה בכמה טעמים שעיקרם הקשיים המיוחדים שנוצרו להפועל צפת בשל השלכות שונות של הקורונה על ההכנות וההתארגנות למשחקי הליגה. הקשיים הללו כרוכים בעלויות עודפות שחלות על צפת בשל מיקומה בצפון המדינה. הקשיים פרי הנסיבות עלולים לגרום לכך שבמסגרת משחקי "העונה הסדירה" לא תוכל צפת, להתמקם בטבלה במקום שמאפשר עלייה לליגה הלאומית. משחקי גמר-סל עשויים ליתן ביד הקבוצות שמשתתפות בהם הזדמנות לתיקון טעויות וליקויים ולשיפור המיקום בטבלה.
8. ביום 30.3.2021 כתבה עו"ד לי רייך, מנהלת המחלקה המשפטית באיגוד למנכ"ל האיגוד (שכנראה העביר אליה את פניית ראש העירייה) שההחלטה לבטל את משחקי הגמר-סל התגבשה בשל נסיבות התחלואה על השלכותיה השונות. הנהלת האיגוד לא ראתה אפשרות לפניה, בנסיבות ששרו אז, לקיים את משחקי הגמר-סל. החלטת האיגוד נבחנה במסגרת עתירה לבית הדין העליון ובית הדין פסק שלא נפל בה פגם. ההחלטה לבטל את משחקי הפלייאוף התקבלה עובר לתחילת המשחקים. למשמעויותיה הייתה השפעה שוויונית על הקבוצות בעת הזאת; היינו, בשלב מתקדם מאד של עונת משחקים " יכול ויהיה טעם לפגם בקיום משחקי הפלייאוף".
9. ביום 4.4.2021 הגישה הפועל דניאל צפת [לעיל ולהלן; "**העותרת**" או "**צפת**"] – שנוטלת חלק במשחקי הליגה הארצית צפון - את העתירה דנן לביטול החלטת הביטול החלוטה.
10. בשלב מאוחר יותר ביקש אחד משחקני הקבוצה (ג'רמין הל) להצטרף לעתירה על ידי הגשת תצהיר שבו פירט שרכיב עיקרי בשכרו מושתת על מענק עלייה למשחקי הפלייאוף. ההסכם נחתם לפני תחילת עונת המשחקים וביטול משחקי הגמר-סל גורע משכרו גריעה משמעותית ביותר.

טענות העותרת

11. צפת גורסת שמן ההכרח להחזיר למכונה את המתכונת הרגילה של ניהול משחקי פליי-אוף מטעם עיקרי שמצב התחלואה הקיים אינו מצריך את ביטול משחקי הגמר ומטעם מצטבר נוסף שהמציאות שנכפתה על העותרת מקשה ואפשר גם שתסכל את סיכוייה להעפיל לליגה הלאומית.
12. בעת שהתגבשה החלטת הביטול החלוטה היו היקפי התחלואה גבוהים מאד ובכך היה כדי להצדיק את ההחלטה. המעיין בהחלטת ועדת הקורונה ובפסקי הדין בעתירות הקודמות ימצא על נקלה שהצידוק העיקרי הענייני של ביטול משחקי הגמר סל נשען על היקף התחלואה והשלכותיו על מתכונת המשחקים. בעת שהופנתה פניית ראש העירייה וביתר שאת בעת שהוגשה העתירה, נתוני התחלואה כה נמוכים עד שנשמט כליל בסיס ההצדקה הענייני של החלטת הביטול החלוטה.
13. צפת התכוננה לעונת המשחקים על בסיס הנחה שיתקיימו משחקי גמר-סל. משחקי הגמר-סל מאפשרים, כך טוענת העותרת, לקבוצות שלא סיימו את העונה הסדירה במקום הראשון לקיים מספר משחקים נוספים שבסיומם להשיג מיקום שיאפשר עלייה לליגה הלאומית. כדי להשיג את המטרה בנתה העותרת קבוצה חזקה למדיי; לא הקבוצה החזקה ביותר, אלא קבוצה שתצליח להגיע אל משחקי הגמר-סל. "בניית" קבוצה משמעותה, גיוס שחקנים "יקרים" מאזור המרכז, שכירת דירות מגורים או מימון הוצאות נסיעה רבות, שילוב שחקנים עולים מארגנטינה ועוד. לשם מימון ה"בנייה" הסתייעה העותרת בכספי ציבור (בעיקר מימון של עיריית צפת). ביטול משחקי הגמר-סל פוגע בשכרם של חלק חשוב מן השחקנים (מענקים) וסיכול סיכויי העלייה לליגה הגבוהה הוא פגיעה רבתי בעידוד הספורט בעירק בכלל ובקרב ילדיה וצעיריה בפרט.

14. כיון שאין לעת הזאת סיבה שנעוצה ברמת התחלואה להצדקת ביטול משחקי הגמר סל וכיון שהליגה הארצית היא הליגה היחידה שבמסגרתה אין מקיימים משחקים כאלה ולנוכח הפגיעה החמורה בעותרת ובעתידה, מתבקש שעל בית הדין העליון לגרום לביטול ההחלטת הביטול החלוטה.

טענות האיגוד

15. האיגוד הציג התנגדות נחרצת לקבלת העתירה. באי כוח האיגוד נקבו ב-5 טענות דיוניות וטענה מהותית אחת. הטענות הדיוניות הן : (1) שיהוי ; (2) אי מיצוי סעדים ; (3) מעשה עשוי ; (4) חוסר תום לב ; (5) אי צרוף צדדים. הטענה המהותית היא – העדר צידוק להתערבות בהחלטת ההנהלה.

שיהוי

16. המלצת "ועדת הקורונה" לביטול משחקי הגמר-סל ניתנה בראשית נובמבר 2020. ההמלצה הייתה להחלטה חלוטה של הנהלת האיגוד ביום 27.1.2021. העתירה הוגשה באמצע אפריל. נמצא שהעתירה הוגשה לאחר שחלפה חצי שנה למן המלצת הוועדה וקרוב לשלושה חודשים לאחר שהתקבלה החלטת הביטול החלוטה. זה שיהוי "אובייקטיבי" ו"סוביקטיבי" כאחד[1]. האפיון ה"סובייקטיבי" נעוץ בעובדה שהעתירה הוגשה חודשים לאחר קבלת ההחלטה והאפיון האובייקטיבי נובע מכך שהליגה התנהלה משך מספר חודשים בהתאם להחלטת הביטול החלוטה ומתכונתה שימשה את דרכי ההתארגנות של הקבוצות השונות. בקשת השינוי המושהית מערערת את המסגרת ששימשה את התארגנות הקבוצות.

אי מיצוי סעדים

17. העותרת לא פנתה אל הנהלת האיגוד או אל כל גורם בן סמך אחר באיגוד בבקשה לקבוע שיתקיימו משחקי גמר-סל. פניית ראש העירייה, גם אם נעשתה לפי בקשת העותרת או על דעתה, אינה תחליף לפניית הקבוצה. הנהלת האיגוד אינה חייבת "דין וחשבון" לראש העירייה. לפיכך פניית ראש העירייה אינה מקימה חובה כלפי הנהלת האיגוד לשקול דיון בסוגייה.

מעשה עשוי

18. משחקי הליגה מתנהלים מזה מספר חודשים (מ-22 בנובמבר 2020) הקבוצות שמשתתפות במשחקים תכננו צעדיהן והתאימו את מצבן להחלטת הביטול החלוטה. על כן לא ניתן עוד "לגלגל את השטיח לאחור". "שינוי כללי המשחק באמצע המשחק", עלול לפגוע בקבוצות אחרות שאילו היו מודעות לאפשרות שיתרחש שינוי היו מתאימות את התנהלותן לכך.

חוסר תום לב

19. העתירה לוקה בהעדר תום לב. דרישת תום לב היא דרישת סף בסיסית שבלעדיה אין לעתירה "כרטיס כניסה" לטרקלין הדיון. חוסר תום הלב נובע מכך שטענת הירידה בהיקף התחלואה משמשת כסות ותירוץ לפנייה לקיום משחקי גמר-סל. מיקומה של הקבוצה בטבלה, בעת הזאת, הוא הסיבה האמיתית

---

[1] בפסיקת השופט מודריק בעניינים מנהליים הוצעו הביטויים "שיהוי מהותי " חלף "שיהוי אובייקטיבי" ו"שיהוי פורמלי" (אפשר להשתמש בביטוי העברי – מסגרתי) חלף "שיהוי סובייקטיבי" (למשל: עת"מ (תל אביב-יפו) 2028-05 **זנבק וולויוהאנס באלכה ועו"ד 71 אחר** נ' **משרד הפנים**; עת"מ (תל אביב-יפו) 1784-04 **מוניות אסף פנינת השרון בע"מ** נ' **אביגדור ליברמן שר התחבורה**; עת"מ (תל אביב-יפו) 35173-05-11 איריס קובי נ' עיריית הרצליה)

לעתירה. שכן העותרת מניחה שבהינתן מיקומה בטבלה, קיום סדרת משחקי הגמר-סל יאפשרו לה מיקום טוב עוד יותר שמפלס את הדרך אל הליגה הגבוהה.

אי צרוף צדדים

20. שינוי מתכונת המשחקים עשוי להשפיע על קבוצות נוספות בליגה. יש מי שהיו תומכות בשינוי ויש מי שעשויות להתנגד לו. חובת העותרת הייתה להעמיד את הקבוצות על קיומה של העתירה ולרף אותן כמשיבות.

העדר צידוק להתערבות בהחלטת ההנהלה

21. החלטת הביטול החלוטה התקבלה בנסיבות התחלואה ששררו אז ובגדרו של עתיד לא ברור כלל ועיקר. הנהלת האיגוד הגיעה למסקנה כי ביטול משחקי הגמר-סל בליגה הארצית הוא בגדר תקנה הכרחית. השלכתה של תקנה זו על הקבוצות, שוויונית. ההחלטה התקבלה על בסיס בחינה מקצועית של מומחים והובאה לידיעת הקבוצות קודם לתחילת משחקי הליגה. סבירות ההחלטה נבחנה בידי בית הדין העליון במסגרת עתירתה של מכבי חדרה. בית הדין פסק שההחלטה התקבלה בדרך תקינה, על בסיס בחינה מקצועית ולפי שתוכנה מעיד על סבירותה אין סיבה להתערבות שיפוטית בהחלטה המנהלית.
22. סבירות ההחלטה לשעתה לא נפגמת על פי הנסיבות השוררות היום. משבחרה הנהלת האיגוד ב"מסלול" מסוים והחלטתה התבררה להיות סבירה, דווקא שינוי המסלול בעיצומם של משחקי הליגה תוך פגיעה בציפיות הסבירה של שאר הקבוצות, עשויה להיחשב כהחלטה בלתי סבירה.

תשובה לתגובה

23. העותרת הגיבה לראשי הטיעון של האיגוד ואלה עיקרי תגובתה

- עיקר הפגיעה בעותרת שנובעת מן ההחלטה נובעת מכך שהעותרת הכינה עצמה לעונה על בסיס מתכונת המשחקים שפורסמה מראש אשר כללה משחקי גמר סל. בהתאם לכך נערך תקציב הקבוצה, נאספו תמיכות ונערכו התחייבויות כלפי שחקנים (לרבות שחקנים ששכרם מושתת על תגמול העפלה למשחקי גמר-סל). הנזק הכספי של העותרת גדול.
- העותרת אינה הניזוקה היחידה מהחלטת הביטול החלוטה. כמוה גם קבוצות נוספות
- העותרת לא הסכימה להחלטה גם במועד שבו התקבלה (אם כי לנוכח היקף התחלואה ששרר אז הייתה ההחלטה סבירה וכך אמנם נקבע בעתירה שהגישה מכבי חדרה). יו"ר הנהלת האיגוד הסכים לשמוע טיעונים מפי שלושה נציגי קבוצות בלבד. העותרת לא נמנתה עמהם. בכך נמנעה ממנה האפשרות להתריס באוזני יו"ר האיגוד דברים כנגד ההחלטה.
- העותרת הביאה את עתירתה לידיעת הקבוצות המשתתפות במשחקי הליגה והציעה להן להצטרף בין כתומכים ובין כמתנגדים לעתירה. רק קבוצה אחת הגיבה שהיא תומכת בעתירה. יתר הקבוצות נותרו אדישות.
- העתירה אינה נגועה בשיהוי שכן הגשתה במועד בו הוגשה נובעת משינוי הנסיבות (היקף התחלואה). אין זיקה בין עתירת מכבי חדרה לעתירה זו שכאמור מבוססת על שינויי נסיבות.
- העתירה אינה חותרת לשינוי "חדשות לבקרים" של מתכונת המשחקים. העתירה מכוונת להחזיר אל המתכונת את רכיב הגמר סל שמלכתחילה היה אמור להיכלל בתוכנית המשחקים.

הדבר נמנע מסיבה אובייקטיבית שאינה קיימת עוד. אין כל קושי להחזיר את תוכנית המשחקים המקורית למקומה.

- הטענה ל"אי מיצוי הליכים" נתלית בעובדה פורמלית חסרת משמעות. שכן הקבוצה התנהלה מול האיגוד באמצעות ראש העירייה. גורמי האיגוד ידעו שפניית ראש העירייה היא על דעת העותרת וקיימו אתו שיג ושיח בידיעה שנבחן עניינה של הקבוצה.
- העתירה אינה מכוונת להתערבות בשיקול דעת מקצועי של גורמי האיגוד. היא מכוונת להשלכות מצב התחלואה. בכך אין קושי שבית הדין יתערב שכן התערבותו אינה חותרת מתחת לפני שיקול דעת של גורם מקצועי.

דיון והכרעה

*בחינת סף של הסמכות העניינית לדון בעתי*רה

24. סמכותו העניינית של בית הדין העליון קבועה ב"תקנון בית הדין העליון" ("**התקנון**"). הסמכות העניינית משתרעת על פני שני טיפוסי השגה: "עתירה" ו-"ערעור"[2].
25. בעניין "עתירה"[3] התקנון מורה שבית הדין העליון מוסמך "**לדון ולשפוט כערכאה שיפוטית עליונה...בכל בקשה או ערעור על כל החלטה של מוסד ממוסדות האיגוד**..." [סעיף 4(א) של התקנון] . בעניין "ערעור" התקנון מורה שבית הדין העליון מוסמך לדון בערעורים, בין היתר, "**על החלטות הנהלת האיגוד, נשיאות האיגוד, מנהלת ליגת-על גברים ונשים בכל סמכויותיהם ותפקידיהם, פרט להחלטות בעלות אופי ניהולי**" [סעיף 4(ב) של התקנון].

בין כך (עתירה) ובין כך (ערעור) סמכותו של בית הדין היא לבקר "החלטה" של מוסד ממוסדות האיגוד (פרט להתנהלות הדרג הניהולי). באין החלטה , אין בסיס לעתירה או לערעור.

26. בעניין שלפנינו, מהי ה"החלטה" שממנה יתד ופינה לעיון, דיון והכרעה של בית הדין העליון? הלכה למעשה מצויה רק החלטה אחת; החלטת הביטול החלוטה של הנהלת האיגוד מ-27.1.2021. החלטה זו יכולה לשמש בסיס להשגה במסגרת "עתירה" ואומנם משניתנה ההחלטה הוגשה כנגדה עתירה (1-21 מכבי חדרה נ' האיגוד). בעתירה זו ניתן פסק דין ולפיכך לא ניתן עוד לעתור נגדה.
27. העותרת מאשרת שעתירתה אינה מכוונת כנגד החלטת הביטול החלוטה. החלטה אחרת לא מצויה. פניית ראש העירייה לא הובילה להחלטה (או החלטה להימנע מהחלטה) של מוסד ממוסדות האיגוד. ראש העירייה בחר להפנות פנייתו אל מנכ"ל האיגוד ואל הרכז המקצועי של האיגוד. שניהם לא השיבו לפנייה ובמקומם השיבה עו"ד לי רייך מנהלת המחלקה המשפטית. תשובת עו"ד רייך (שנמנית עם הדרג הניהולי ואינה "מוסד ממוסדות האיגוד") אינה "החלטה". עו"ד רייך ביארה במכתבה את נסיבות קבלת החלטת הביטול החלוטה.
28. המנכ"ל והרכז המקצועי אינם חבים כלפי ראש העירייה בקבלת החלטה כלשהי. כעובדים של גוף דו-מהותי הם חבים חובת מתן תשובה ותו לאו. זה נעשה בתשובתה של עו"ד רייך.
29. שונים פני הדברים אילו נערכה פנייה של העותרת אל יו"ר האיגוד או אל הנהלת האיגוד בדרישה להחזיר למקומם את משחקי הגמר-סל. כל מענה לפנייה כזאת היה בא בגדר "החלטה". גם אילו ערכה העותרת

---

[2] בית הדין מוסמך גם לפסוק ב"סכסוך" ו-"מחלוקת" בין אגודות לבין עצמן או ביניהן לבין האיגוד

[3] הביטוי "עתירה" לא מוזכר בתקנון ואילו הביטוי "ערעור" מוזכר, בערבוביה מוחלטת, בשתי פסקות הסמכות. עיון בפסקות הללו במגמה ליתן בהן סימני היגיון מוליך למסקנה שעניינה של פסקה אחת הוא ב"עתירות" שבהן דן בית הדין כ"ערכאה שיפוטית עליונה" [מעין בג"ץ שמוסמך "לקבל כל החלטה הנראית בעיניו צודקת והולמת לפי נסיבות העניין" (סעיף 4(ז) של התקנון)]. עניינה של הפסקה השנייה הוא ב"ערעורים" שבהם דן בית הדין העליון כדרגת ערעור.

פנייה אל המנכ"ל או אל יו"ר הוועדה המקצועית ניתן היה לצפות שגורמים אלה יפנו את הפנייה אל הנהלת האיגוד כדי שתשיב או תחליט[4].

30. עולה מן המקובץ שאין לפנינו "החלטה" שכלפיה מתקיימת השגה שהיא בסמכותו העניינית של בית הדין. איננו רואים כל מקום לקיים דיון בפנייה של גורם חיצוני שאינו חבר האיגוד אל גורם מגורמי האיגוד.

העדר תשתית לעיון ענייני

31. לדברים שאמרנו בפרק הקודם יש השלכה חשובה על יכולתו של בית הדין לעיין עניינית בסוגיה שלפניו.

32. עיקר טענת העותרת היא שהנסיבות המתקיימות לעת הזאת מאפשרות להחזיר למקומם את משחקי הגמר סל. שינוי כזה אינו כרוך בפגיעה בקבוצות אחרות ואינו פוגע בציפיות הסבירה שלהן. היא מוסיפה שטענתה אינה קשורה כלל ועיקר לצרוף נסיבות פרטני (קוניוקטורה) שנוגע לה ולמיקומה בטבלה.

33. היפוכם של דברים בתשובת באי כוח האיגוד. מפיהם נטענה טענת "מעשה עשוי"; פגיעה אפשרית בקבוצות אחרות, קושי תקנוני והגיוני לשנות מתכונת משחקים באמצע עונת המשחקים וחוסר תום לב של העותרת.

34. בכל אלה נחוצה הייתה ה"החלטה" של הגורם המוסמך באיגוד. אילו הייתה החלטה "כהלכתה" בוודאי אפשר היה למצוא בה התייחסות לסוגיות שעולות מכאן ומכאן. אילו ניתנה "החלטה" או אילו התקיים "מחדל קבלת החלטה" אפשר היה להחזיר את הדיון אל הגורם החליט כדי שיקבל החלטה ראויה. אולם בהעדר פנייה להחלטה ובהעדר החלטה אין לפנינו תשתית מספקת כדי לבחון את "ענייניות ההחלטה" ואת צדקתה.

הערה בת צורך למעלה מן הצורך

35. כמבואר למעלה אין לאיל ידינו לדון עניינית בעתירה ומטעם זה עלינו לדחותה. אולם, אחרי שאמרנו את זה, נוסיף עוד שאילו שיקפה העתירה מציאות שהדעת אינה סובלת אותה; מציאות מקפחת (את העותרת או מי משחקניה[5]) שההיגיון הסביר ממנה והלאה, היינו אוחזים בסמכות השיורית של בית הדין " לקבל כל החלטה הנראית [לבית הדין] צודקת והולמת לפי נסיבות העניין" (סעיף 4(ז) של התקנון)]. איננו סבורים שמצב חריג כזה מתקיים בעניין שלפנינו.

הכרעה

36. העתירה נדחית.

ניתן היום .כ"ט אייר, תשפ"א (11 מאי, 2021) ויישלח לצדדים בדוא"ל

השופט (בדימוס) פרופ' עודד מודריק	**עו"ד עמנואל סלע**	**עו"ד נתן מינקוביץ**

[4] גם הימנעות מהעברת הפנייה אל ההנהלה או אל היו"ר יכולה להיחשב כהימנעות מקבלת החלטה.

[5] בכך אנחנו מכוונים אל תצהיר השחקן שהתייחס לרכיב מענק גמר סל בשכרו. נעיר שמלכתחילה אין ביד השחקן ערובה לכך שקבוצתו תגיע למשחקי הגמר סל וכן לא היה לו פתחון פה בהקשר להחלטת הביטול החלוטה. לפיכך אין מקום להלין כלפי האיגוד בהקשר למענק. זה עניין שבינו לבין הקבוצה.

אב בית הדין **חבר בית הדין** **חבר בית הדין**